

Bokrecension: "Kyrkofäder, mystiker och evangelium" av Christer Svensson

Det är nu många i Sveriges kristenhet som intresserat sig för

s.k. "kristen mystik", kanske genom att vara på retreat, testa olika kontemplativa övningar, utöva meditation, läsa böcker av både nutida och historiska mystiker, eller bara lukta på detta genom att använda frälsarkransen och tillhörande metoder. Många står vid sidan av och undrar vad detta är för något nytt och underligt i kristenheten. Andra oroas starkt av att mystiken fått en så kraftig renässans och att dess apostlar Peter Halldorf, Wilfrid Stinissen och Martin Lönnebo har fått ett sådant fritt spelrum i hela Sveriges kristenhet.

Själv har jag sett en brist på lättbegriplig, svensk och modern litteratur som seriöst granskar mystikens rötter, innehåll och dess frukt. Därför tändes ett hopp när Christer Svenssons bok *Kyrkofäder, mystiker och evangelium* kom ut strax före jul (2013) eftersom denna bok behandlar just detta ämne, ofta med undervisning från just Halldorf, Stinissen och Lönnebo som utgångspunkt.

Nu har jag ägnat en del av julhelgen åt att läsa boken, och jag måste konstatera att det här är en sådan bok som jag saknat. Den är mycket läsvärd och jag rekommenderar varmt en noggrann genomläsning för alla som vill förstå och varna för vilken fara mystikens återkomst och renässans utgör.

Christer Svensson är lärare i religionsämnet och det märks att han behärskar pedagogiken. Christers bok är både intressant, hyfsat lättbegriplig och välstrukturerad. Han undviker att slänga sig med tunga teologiska termer som bara de djupt invigda begriper. I den mån sådana ord förekommer ger han dem en förklaring. Christer är inte ute efter att imponera eller snitsa; han vill förmedla insikt, och det lyckas han bra med. Själv fick jag flera aha-upplevelser av att läsa

Kyrkofäder, mystiker och evangelium.

Kanske saknar jag raka rör i Christers skrivande, men jag kan också förstå hans försiktighet om avsikten är att vända sig till en större publik. Christer ställer många frågor och han ger ofta svar på frågor genom att ställa frågor. Där han kunde sagt rakt ut att något är galet i teologin väljer han att säga att det är "svårt". Lite tydligare gränsdragning och markeringar kunde ha varit bra, men är man vaken över att Christer har valt denna strategi, så är det ändå lätt att snappa upp vad det är som han pekar ut som "fel" - alltså sådant som ligger i strid med Bibelns lära.

Bokens stora förtjänst, tycker jag är att den dels visar på hur grekisk filosofi (inte minst i form av nyplatonism) genom hela den kristna historien blandats in i kristen teologi, samt dels vad denna grekiska filosofi innebär och vad den ger för skadlig frukt i kristenheten. Detta gör Christer utan att för den skull förespråka ny-judaism eller judaisering av den kristna tron.

Christer tar oss inledningsvis med till de första århundradena av kristen historia där vi får möta varmt troende och kunniga apologeter ("trons försvarare") som Tertullianus och Irenaeus, apologeter som starkt gick emot den tidens gnostiska strömningar och bl.a. ivrigt försvarade Jesu gudomlighet. Därefter får vi bekanta oss med två s.k. kyrkofäder som redan i dessa första århundraden började blanda grekisk filosofi med kristen tro, dessa var Klemens och Origines. I och med detta frångick teologerna mer och mer en direkt läsning och förståelse av Bibelns texter till förmån för en allegorisk läsning och tolkning. Vid denna tid började JAGET göra sig stort i kristen teologi. Genom att lära känna sig själv skulle man lära känna Gud. Tanken om en egen inneboende gudomlighet växte sig allt starkare. Frälsningen började mer och mer handla om att människan i egen kraft skulle sträcka sig uppåt efter Gud med hjälp av askes, kontemplation/meditation och olika riter. Mystikerna menade (och menar) att detta *uppåtstigande* först måste följa "den inre vägen" och "tystnadens väg".

Christer visar sedan hur den mystik vi idag känner till genom moderna mystiker som Halldorf, Stinissen och Lönnebo, började ta form tack vare figurer som Gregorius av Nyssa (335-394), Dionysos Areopagiten (500-talet) samt Mäster Eckhart (1260-1328). Vi får även följa med och se hur Martin Luther och John Wesley kämpade mot denna framväxande mystik. Även Carl Jungs (m.fl.) inflytande på modern mystik behandlas i ett avsnitt. En viktig fråga som boken ställer är denna: är Bibelns evangelium förenligt med mystik? Svaret blir ett mycket tydligt NEJ utan kompromisser.

Efter en läsning av boken *Kyrkofäder, mystiker och evangelium* står det klart att det är mycket i kristenheten som formats av en syntes av grekisk filosofi och kristen tro. Många företeelser och läror lutar sig mot idéerna i denna syntes. Personligen ser jag att inte endast katolicism och kristen mystik vilar på denna syntes som grund, även trosförkunnelse och modern karismatik har hämtat mycket idéer från denna osunda mix. Det är därför viktigt att förstå sig på varifrån denna syntes härstammar och vad grekisk filosofi står för, så vi bättre kan vara vakna för villfarelser i kristenheten och bättre förstå vad sann kristen tro handlar om. Av dessa skäl tycker jag en genomläsning av *Kyrkofäder, mystiker och evangelium* är mycket givande.

(Att Gunnar och Linda Bergling rekommenderar denna bok kan tyckas konstigt, vilket jag kommenterat i [en tidigare artikel](#).)